בית שמאי פרק רביעי זבחים לח.

מסורת הש"ס

כפס דל חד (ג) **לגופיה.** פס להו מרגע: **וחד לסכך.** מאחר שהתחיל לפרש תגיתה פירש סכך עם דפנותיה פשו תלת: **אפלי הילכתא.** שנאמרה למשה מסיני יא) וגרעתה לשלישית כך נאמרה הלכה שהשלישית דייר בטפח היינו דמגן ז) שתים כהלכתן שלישית אפי' טפח:

ועמקה שבועים שבעים. כתיב ומתמ' נמי מהני מסורת לעפיי פלגא דתוסף' שבעים על שבועים כ) ומהני מקלא לגבורי פלגא נמצאת מוסיף על שבועי' כ"מ מהני של נ"ר: **בעי' למיסב.** ימי טומאה יולדת נקבה: **אפי' הפס דכתיב כנדפה.** משמע שלא ירד הכתוב למנין ימים אלא למנין שבועות שהנדה שבוע אחת והיולדת שבועים שפס אתה אומר שבעים הפלגת מתורת נדה הרבה אבל כשאתה אומר שבועים קרבנ' לתורת נדה: **ופגא.** דמתני' ח) לא מייתי להא דב"ה כרב הונא אלא מהכא: **וכפר וכפר.** כשעיר נשיא ושעירה וכשבה ד) שכולן על המזבח החיצון: **מפני הדין.** שחזר חלילה ומלמד על המטאת החיצונה שכל מתנותיה מעכבות לכך נאמרו אלו להכשיר אם חיסר: **והלא דין הוא.** להכשירה במתנה אחת וקלא למה לי: **נאמרו דמים למטה.** ממהו הסיקרא כל הדמים חוץ ממטאת: ונאמרו דמים למעלה. ומהו הסיקרא מטאת. מה טו) מתחתונים כפר במתנה אחת * דכתיב ט) ודם זמיך יספך ומיהו מטאת מהאי קרא לא יליף דלא שייכי ביה לשון שפיכה כי אם זריקה בא) שהיא במתנת אלנע אלא בבנין אב למד מן התחתונים דלף הוא כפר במתנה אחת: **כפנים.** בחטאות הפנימיות: **כחוץ.** בחטאות החיצונות: **לא עשה ולא כלום.** בפיקרקן ט) יליפין לה: **חוץ מחוץ.** חטאת מעולה: **דין חטאת.** החיצונה שהיא חטאת וכתיב בה מרבע קרנות כמו שאמרנו למעלה קרנת קרנת קרנות חטאת הפנימית שהיא חטאת ונאמרו בה מרבע קרנות כדלקמן [מ.] למעלה הוא אומר קרן קרנות כפר כהן משיח הרי שתים למעה הוא אומר כפר העדה קרן קרנות יא) **ולא יכיח חוץ.** דשאר דמים יב) חוץ ולא נאמר בהן קרנות: **מיכבי ליה לגופיה.** ככל חד וחד ללמדך שכפר על החטאת: **אימא וכפר כו'.** אבל למיעקריניהו לגמרי לא: **א"כ.** דדרשינן כפר אע"פ שנתנן כולן למטה מן המזבח: **בעלם פורש קרנות.** הכתוביים בחטאת ועל מנס כתיב בה קרנות דהיינו למעלה: ופרכינן **ואי דרחמנא** יג) **אמר.** דליבטלון בדיעבד מוכפר ליבטלון וכי כתיבינהו למלוה כתיבינהו: **אלא.** וכפר הוי אומר אלו קרנות וכדאמרינן דכל חד וחד מיעבו חדא קרן ויקס ליה אקרן אחת לעבב דאי כדקאמרת לאמשמעינן דאי יהיב טולהו למטה כפר (למטה) מרבע ליה למיכתב להכשיר מרבע המתנות למטה: **ואימא וכפר אף ע"פ שלא נתן אלא אחת למעלה ושלש למטן.** והכי לא כתיבי מרבעה משום דמדא מיהא (לא) מעכבא בלמעלה ותלת אתיכשרי למטה אבל למיעקריניהו לא: **הוה ממנו.** מדם פר יום הכפורים בסדר יומא [דף נג.]: **אחת למעלה ושבע למטה.** כדכתיב על פני הכפרת קדמה ולפני הכפרת יזה שבע פעמים [ויקרא טו] וקא ס"ד אחת מתני עביו של כפרת ולמעלה ושבע מתליה ולמטה: **ומשני הכוא כמלוף.** כדמפרש ואזיל: **כמגנדנא.** כאדם המכה מלכות מרבעים ברלועה בא) זו למטה מזו בסמוך ולא שכיון אחת מתליו בא) ולמעלה והשאר מתליו ולמטה והא דקתני אחת תלוקה מהשבע בב) לענין לידוד ידו קתני כדמפרש התם [יומא נה.] כשהוא מזה למעלה מלדד ידו למטה וכשהוא מזה למטה מלדד ידו למעלה: **הוה על עיברו.** והתנן התם [נח.] הזה על עיברו של מזבח הפנימי כדכתיב והזה עליו מן הדם וגו' [ויקרא טו] מאי

התם חד קרא כוליה לגופיה. לא דמי לקרנות דדרשינן מחילות דקרנות משמע מגיעה אבל סוכות לא משמע מגיעה דפנות אלא משמע שתי סוכות הלכך אין לנו לדרוש מחילות ול"ע גבי אלהים (סנהדרין דף נ.): דמשמע נמי מגיע ולא דרשינן מחילות:

ארבעין ותרתין. אלי שבעים ואלי מרבעה עשר:

דכתיב בנדתה.בג) פי' כשיעור נדתה יש לך להוסיף אנקבה יותר מן הזכר בד) וכפ' קמא דסנהדרין (דף ד.) לא מייתי ליה להאי כנדתה:

דנין חטאת וארבע קרנות. מימה דאפילו חוץ מפנים בעי למילף משום חטאת וארבע קרנות כל שכן פנים מבפנים ולקמן בה) מצריך קרא לכל הפנימים דמעבכי ולא יליפי מהדדי ו) דדרש לפר זה בה) הפר כהן המשיח להקישו לפר העלם דבר של איבור לומר דמעבכי בו) וביום הכפורים צריך קרא: **וכפר אע"פ** שלא נתן למעלה אלא למטה. מימה אמאי איפסיק מסדר שהמזבח לדרום דהוה ליה למימר וכפר אע"פ שלא נתן בו) למעלה אלא אחת ושלש למטה וי"ל דלא משמע ליה לדרוש שיעשה למטה אלא בהכשר דמים הנתנין למטה ושתים למעלה וכ' למטה דקאמר היינו שיעשה למטה בה) אחת שהיא שתים וכן וכפר אע"פ שנתן כולן למטה היינו כדין שאר דמים הנתנין למטה בו) אבל אי אמרת אחת למעלה ושלש למטה הוי למטה אחת שהיא שתים ואחת שהיא אחת פוסל ז) והיינו מדי שיעיי שרובה למטה וגם האחת אינו כמשפט דמים של מטה אבל שלש למעלה ואחת למטה אע"פ שאותה אחת אינו כמשפט אין קפידא כיון שהרוב למעלה ע"כ ומשני רבא אחיהו דבר שצריך שלש וכפר הוי אומר זה קרנות פירוש לדלידך בתרי וכפר קני דכיון דלא בעינן קרא לאחת למעלה ושלש למטה לפי שאינו כדין דמים הנתנין למטה אם כן שלש למעלה ואחת למטה נמי אע"ג דרובן למעלה לא ליבעי קרא דאין זה כדין הנתנין למטה שכל הנתנין למטה ממתנות ארבע הוא אחת שהיא שתים ופריך ואימא וכפר אע"פ שלא נתן אלא אחת למעלה ושלש למטה לא) ולא כולן למטה ולא אחוז בסבכה זו דעוב להכשיר אחת למעלה לב) מכולן למטה: (הגה"ה מוספפת ודברי רש"י יש לפרש לג) דסבירא ליה כיון דוכפר שלישי אחי לשלש למטה כיון דהרוב למטה כשר הוא הדין כולן למטה ומשני אחיהו דבר שצריך שלש ובכפר כו' ולדבריך אבע וכפר היה לו ליכתוב והוא הדין שלך אינו טוב והדר פריך ודילמא שלש למטה דוקא כשר ולא כולן מיהו ליבעי דצריך שלש דמשמע ולדבריך אינו צריך שלש לד) משמע כפר' המוס'. ע"כ הגה"ה) וצריך לדקדק אמאי לא דרשינן להני לה) וכפר אע"פ שלא נתן לקרנות כלומר בחוצה וכפר אע"פ שלא נתן בחלבא לו) וכפר אע"פ שלא נתן מרבע מתנות אלא שתים שהן ד' וזה אין להקשות הכא דרשינן וכפר לגמרי ואפילו בשר שרי באכילה ולעיל בפרק שני (דף כו.) דרשינן לכפרה נתחיו ולא לדבר אחר דיש לחלק בין לכפר בין לוכפר:

במצליף. תימה ומאי ס"ד דמקשה הא בהדיא קתני הבי **בסיפא ביומא פ' הוציאו** לז) (דף נג.) דתנן לא היה מתכוין להזות לא למעלה ולא למטה אלא כמצליף וי"ל שבא לתרץ דהאי כמצליף כמגנדנא דמקום אחד וכמו שמפורש בערוך כמגנדנא שמרים ידו ואינו מכה עד שיורד ירושלמי ח) מצליף כמטבורר פי' בערוך לח) שמטה ידו עד טיבורו: ט) **מאי לאו אפלגיה** דמזבח. ואם כן מלינו דמים חלין למעלה ותלין למטה דמתחלה נתן לח) הקרנות ואחר כך לאחי המזבח. תוספות. ורש"י מפרש בע"ח:

תורה אור השלם

1. ואם נקבה תלד וטמאה שבעים בנדתה ששים יום ששת ימים תשב על דמי טהרה: ויקרא יב, ה
2. ואת כל חלבו יקטיר המזבחה כחלב זבח השלמים וכפר עליו הכהן מחטאתו ונסלח לו: ויקרא ד, כו
3. ואת כל חלבה יסיר באשר הוסר חלב מעל זבח השלמים והקטיר הכהן המזבחה לריח ניחוח לידוה וכפר עליו הכהן ונסלח לו: ויקרא ד, לא
4. ואת כל חלבה יסיר באשר יוסר חלב הכשב מזבח השלמים והקטיר הכהן אתם המזבחה על אשי יהוה וכפר עליו הכהן על חטאתו אשר חטא ונסלח לו: ויקרא ה, לה

מוסף רש"י

חד קרא כוליה לגופיה. דאלן דדרשין חחילות, סמוך המאחר לאמון מיש לדרשה אלא למשמעו אמת (מזבח ד.) **חמא מיהיי לה מהכא.** כל דבר שיעת הקלמוד בסמחמילון המחמלון לחלוקת עשם מן מחקבל, דיש מנה של בריחת למד מחמ מחקים אחר נקבו הכי, כלומר אלמחמלון למדיהו מבאן ומבאן למד מבאן (ביצה מו.) **וכפר וכפר וכפר.** בשעיר נשיא ובכבשה ביחיד ובשעירה ביחיד ובכבשה ביחיד מחיב, ומשמע דמי בכפרה אחת בדמים: מפני הדין. הוצרכו לימחת מלן, אלו לא הוי מחיבי הוי מיימנא מדינא דמלכי מחנות מעבר. שיכול לא נדרשן: והלא דין הוא. אלא לימבר, למה לי לדרוש דבכפרה אחת אני: נאמרו דמים למטה. בפרשה למעט בני מטאת הנעוף בשמיעת קול, בחביב והאי מדם החטאת מל קיר המזבח, ונאמרו דמים למעלה. בחטאת בחמה: שנתנן במתנה אחת כיפר. אבל לא בחת קרנות, לשון אחר נאמרו דמים למטה, למעט מחיב הסקרקע בטולה הבלמים לחמם, ומאמר דמים למעלה, למעלה מחוט הסקרקע, דבריהו מעמת בחמה בחמיבי בה קרנות, מה דמים המחוברים למטה שנתנן בחמנה אחת כיפר, אבל אמילו כ"ש מילו בשאר קרבנות, בחביב ודם אחיתן יבפר. לשון אחר למטה בפרשה חחחונה דיקרא בחטאת נאמרו דמים בבנים. חטאת הפנימית דפר בהן מדם ומאיל הבעלם דבר הנעוניין שבא הדיה בל הבריבה ותנן בהו מחנה אחת מעכבת בחיבו מקומן, ומבקא לן מקרלי בהקומן דבה לא נאמרו בו קרנות. ומלן בחמר עבה מה ת"ל לבטל בבחיות, מלמד שאם חסר אחת מכל המחנות לא עשה כלום: ואל יוכיח חרע. דם הבאים שהיו חטאת ולא נאמרו בה קרנות אלא מבחיב. אלינשה בחטאת הנעוף אמי אחי חטאת ומרבע קרנות, כלומר אע"פ שנתנן חטאות לא נאמרו בו קרנות. ומלן אע"פ שנתנן בחיבו אבל לא נאמרו בו קרנות. ומלן אע"פ שנתנן בחיבו אבל לא נאמרו בו קרנות, כלומר אע"פ שנתנן חטאות ולא נאמרו בו קרנות. אלא בחיבו אבל לא נאמרו בו קרנות. אלא בחיבו אבל לא נאמרו בו קרנות. אלא בחיבו אבל ל